

บทที่ ๕

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาหลักความเชื่อในพิธีศพของชาวพุทธตำบลคูคำ ที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสามารถสรุปผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ บทสรุป

การศึกษาหลักความเชื่อในพิธีศพของชาวพุทธตำบลคูคำ ที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อให้ทราบพิธีศพในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาความเชื่อพิธีศพตามหลักพุทธธรรมของชาวตำบลคูคำ และเพื่อศึกษาประโยชน์เกี่ยวกับพิธีศพของชาวตำบลคูคำ ซึ่งผลการศึกษาทำให้ทราบหลักพุทธธรรม คติ แก่นคิด เกี่ยวกับความตายและประเพณีการจัดงานศพในคัมภีร์พระพุทธศาสนา พิธีการจัดงานศพ และคติธรรมจากประเพณีการจัดพิธีศพในตำบลคูคำตามลำดับ ดังนี้

๕.๑.๑ ความเป็นมาพิธีศพในพระพุทธศาสนา

ความตาย หมายถึง การสิ้นใจ, การสิ้นสภาพของการมีชีวิต, การสิ้นสภาพของบุคคล โดยธรรมชาติ ไม่สามารถที่จะรับและตอบสนองได้ ไม่มีการเคลื่อนไหวของการหายใจ ไม่มีการตอบรับหรือตอบสนองจากการกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก ความตายเป็นวัฏจักรของสรรพสิ่ง เป็นสัจธรรมของชีวิต มนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่จะต้องเผชิญกับความตาย ซึ่งเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การเกิดของมนุษย์ควบคู่กับความตาย ความตายก็นับว่าเป็นภัยคุกคามของมนุษย์เพราะเป็นอุปสรรคของชีวิต และที่ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ของมนุษย์ทุกคน ความตายมีสาเหตุไม่เหมือนกัน ตายเพราะสิ้นกรรม ตายเพราะสิ้นอายุ ตายเพราะสิ้นทั้งกรรมและอายุ ตายเพราะกรรมชั่วครอน เช่นเกิดอุบัติเหตุ

ประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวกับการตายในสมัยพุทธกาล การจัดงานศพนั้นถือเป็นเรื่องที่น่ามาซึ่งความเศร้าโศกสำหรับคนทั่วไป คนอินเดียในสมัยพุทธกาลมีวิธีการจัดการเกี่ยวกับศพนั้น โดยจะใช้วิธีการต่าง ๆ หลายวิธีด้วยกันพอจำแนกได้ คือ นำศพไปทิ้งในป่าหรือในป่าช้าผิบบ เพื่อให้เป็นอาหารของแร้งกา สัตว์ป่า ดังกรณีบุตรของนางกิสาโคตรมีตาย นางจึงทิ้งศพของบุตรไว้ในป่าช้า นำศพไปฝังดิน กรณีของนางวิสาขาอุบาสิกา นำศพไปไว้ที่ป่าช้าแล้วให้ค่าจ้างสัปเหร่อทำหน้าที่ในการเผา เช่น กรณีของสังกิสจะสามเณร สามเณรของพระสารีบุตร เมื่อสามเณรนั้นยังอยู่ใน

ห้องมารดาได้ทำกาละเมื่อมารดานั้นถูกเผาอยู่ นำศพไปเผาแล้วนำกระดูกมาก่อเจดีย์เก็บไว้บูชา เช่น กรณีการจัดการพระศพของพระเจ้าสุทโธทนะ กรณีของพาหิยะ ทารุจิริยะ ผู้บรรลอรหันต์ขณะเป็น นรवासแล้วถูกวัวขวิดเสียชีวิต พระพุทธองค์มีรับสั่งให้เผาแล้วเอากระดูกมาก่อเจดีย์ไว้ให้คน เคารพบูชา ประเพณีการนำศพไปลอยทิ้งในแม่น้ำสายสำคัญ เช่น แม่น้ำคง ประเพณีเกี่ยวกับการจัด พิธีพระบรมศพของพระพุทธเจ้าและบุคคลสำคัญ

ในสมัยพุทธกาลจะจัดพิธีกรรมเกี่ยวกับการตายเฉพาะบุคคลสำคัญ เช่น พระพุทธเจ้า พระพุทธบิดา และพระพุทธสาวกบางองค์เท่านั้น ส่วนบุคคลทั่วไปจะไม่เน้นพิธีกรรมเกี่ยวกับการ ตาย จะจัดการกับศพอย่างเรียบง่ายโดยการเผา การฝังการทิ้งศพให้เป็นอาหารของสัตว์ และการ จัดการเกี่ยวกับศพก็จะทำทันทีหลังจากที่ตายแล้ว

๕.๑.๒ ความเป็นมา ความสำคัญ และคุณค่าพิธีศพตามหลักพุทธธรรมของชาวล้านนา

คุณค่า

จากการสัมภาษณ์ และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาความสำคัญ และคุณค่า พิธีศพตามหลักพุทธธรรมของชาวล้านนาสรุปได้ดังนี้

เพื่อให้เห็นความดีของผู้ตายเด่นชัดขึ้น ว่าอะไรก็ตามที่พลัดพรากจากไปแล้วไม่ สามารถนำกลับคืนมาได้ สิ่งนั้นก็จะมีความดี เป็นการระลึกถึงคุณงามความดีของผู้ตาย ซึ่งในตอน ที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นก็อาจได้ทำความดีไว้หลายอย่าง ผู้มีชีวิตจึงต้องทำพิธีศพให้แก่ผู้ตาย นอกจากนี้ผู้ที่ ยังมีชีวิตอยู่ได้ขอโหสิกรรมต่อผู้ตาย ตอนยังมีชีวิตอยู่ได้กระทำความผิดต่อผู้ตาย ทางกาย วาจา ใจ ทั้ง ต่อหน้าและลับหลัง เป็นโอกาสสุดท้ายที่จะได้เคารพศพของผู้ตาย ทำให้ญาติพี่น้องมีความ ประดองกันมากขึ้น ด้วยความรัก ความอาลัย ความเห็นใจที่ประสบกับความสูญเสีย เป็นเกียรติแก่ เจ้าภาพผู้มีชีวิตอยู่ การจัดงานพิธีศพนั้นผู้เป็นเจ้าภาพหากเป็นผู้มีชื่อเสียงและมีฐานะดี มีญาติมิตร มากมายก็จะจัดพิธีศพใหญ่โต เพื่อเป็นเกียรติแก่เจ้าภาพเพื่อให้มีโอกาสได้พบปะญาติมิตรใน ตระกูลเดียวกัน เมื่อครอบครัวเติบโตขึ้นต่างต้องแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพต่างๆ เมื่อถึงวาระ สุดท้ายเสียชีวิตของญาติคนใดคนหนึ่งก็จะกลับมาร่วมกันประกอบพิธีศพให้แก่ญาติผู้เสียชีวิตไป แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทิตา ในเรื่องนี้ชาวพุทธให้ความสำคัญมาก เพราะเป็นการตอบแทน พระคุณของบุพการี ซึ่งเป็นผู้ให้ความอุปการะมาก่อน การที่ได้ตอบแทนพระคุณนี้ก็เป็นสิ่งที่ ประเสริฐสุด และเป็นเครื่องหมายของคนดี เห็นความจริงของธรรมชาติว่า มนุษย์และสิ่งมีชีวิต ทั้งหลายมีเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมดา ไม่มีใครหลีกเลี่ยงความตายได้ ไม่ว่าจะเป็นคนหนุ่ม คนแก่ คนโง่ คนฉลาด ย่อมเดินทางไปสู่ความตายทั้งสิ้น และทำให้เกิดอุปมาทธรรม คือ เกิดความไม่

